

Pravda u Parmenida

Božské dívky ukazovaly Parmenidovi cestu, bohyně ho vlídně přijala a pravila: Nebyla zlá to sudba, jež tebe přivedla touto cestou – je vzdálena od dráhy lidské -, avšak zákon a právo.“ [zl. B 1 ze Sexta a Simplikia; Wilhelm Capelle (1982, S. 164) překládá: „Recht und Gerechtigkeit“ – tedy „právo a spravedlnost“.] A bohyně pokračuje: „Máš proto zvědět všechno“ jednak statečné srdce ty poznáš okrouhlé Pravdy, jednak domněnky lidské, v nichž není jistoty pravé.“ [týž zl.; Capelle, tamtéž: „Darum sollst auch alles erfahren: der wohlgerudneten Wahrheit unerschütterliches Herz wie auch die Wahnvorstellungen der Sterblichen, denen keine wahre Überzeugungskraft innewohnt.“] V jiném zlomku (B 2 a 3 z Prokla, Klementa aj.) čteme, že jde o cesty zkoumání – ovšem jenom jedna cesta je ta pravá (totiž „že jest a že vůbec nebytí není“), a o té se praví „dráha to přesvědčení, jež provází pravdu“ [Capelle: „Das ist der Pfad der Überzeugung; folgt er doch der Wahrheit.“] Zdá se proto, že tu ještě není ani náznak toho, že na pravdu se „zírá“, nýbrž počítá se právě s „cestou zkoumání“, která ovšem může být jak tou pravou (spějící k Pravdě), tak nepravou, mylnou, odklánějící se od Pravdy. Zároveň však je tu poukaz k tomu, že smrtelníci chodí nepravými cestami pouhých domněnek; nicméně zajímavé je, že Parmenidés připouští, jak se zdá, jakési vylepšování domněnek, tak aby se blížily Pravdě (zl. B1: „Přesto však poznáš i to, jak domnělé mělo by býti podobné pravdě, kdyby snad proniklo veskrze všechno.“); z textu však není zřejmé, zda nejde o ironickou kritiku, což je dost pravděpodobné.

(Písek, 030823-2.)